

navadi v prvi fosejski svoje dela spezhati — prisadeva si, v daljnih krajih svoje blago na ogled postaviti, de bi si morde skosi obilnejši prodajo ali vézhji zéno vézh dobízhka pridobil. Dobro nadelane zeste prekrishajo našo lepo domazhijo, urnejši vóshnja blagá se terja in godí, nove sredstva (pomozhki) se ismishljavajo, kupzhijo oshivit in zhafa si prihranit — te shume dobrotniga stvarnika, ktero nam je sizer k neograjeni pa vunder povéstni rabi — slehernimu v njegovim poklizu — dal. — Leta moshke starosti in polne delavne mozhi naglo preidejo — kdor sadej ostane, pridniga vezh ne doide, ki dobro premisli, kogá sadajni zhaf hozhe; in prekofani od sosédov, ki se po vólji kúpzov sa prodajo svojiga blagá ravnajo in po mogozhosti svoje déla islikati si prisadevajo, taki pri ljubi stari navadi — bres kruha — bres saflushka — sami s seboj in s svetam nedovóljni ostanejo, kakor de bi zhafi vezh ne bili tisti, kakor de bi eden drusimu delo is rók tergal i. t. d.

Ref je, de so zhafi minili, ko so ljudjé rasun drasiga plazhila tudi dobre beséde dajati mogli — de bi poslédnizh blago tako dobili, kakor se je tistimu narbólj sdélo, ki ga je isdélal, zhe je ravno kúpez lepshi podobo, barvo ali bolj lizhno isdélanje napovedal. Šaj vi sami, ljubi kmetje, pri svojih potrebah orodja, oblék in drusih rezhi rasun dobróte tudi lizhno isdelanje hozhete iméti in ljudí poiskati snate, ki narbolj po vashi volji delajo. — Kako pa ti delavni, vedno v velike opravke sakopani rokodélzi svoje déla popolnijo in tako vezh ispezhajo? Samo skosi skerbnó pregledovanje popolniga blagá, skosi skushnje, skosi mushtre, koristne bukve in podobshine — poslednizh skosi vedosheljnost in prisadevanje, neprenehama se potruditi, svoje blago tako isdelati, de tisti, ki se v tej rézhi narbolj snajde, nobene poprave ne more vezh mogózhe misliti. Zhe ima vedosheljni rokodélnik te rezhi pred ozhmi, zhe s svestim, poboshnim serzam in vestjo pridnost in ljubésin k svojimu stanu sdrushi, se bo kmalo skosi domazho premoshnost pred mnoshizo delavzov iskasal, ki se prasne vere in ostudnosti pred vsako novo, ako ravno dobro pohvaleno rezhjo, terdno dershé; skerbel bo, svoje otroke sгодaj v tem poduzhiti, zhesar se sam v svoji mladosti v mánj frezhnih okoljnostih ni mogel uzhiti, sa poduk in tisto daljno isobrasenje, ktero se v sholah sa mladost, ki se k rokodélstvu pripravlja, v vsih poglavitnih mestih nashe domazhije tako lepo uzhi, bo skerbeti mogel, sebe in svoje bo pred nefrezho sagotovil in poslednizh se bo zhasten od svojih blishnih is tega svetá lozhil. Pa sleherni nima potrebne umnosti in priloshnosti si dobízhke sa svoje opravke, rasprodajo, mushtre popolniga blaga, bukve sa poduk omisliti, — in kakor je mlado drevésze bres varha vlake forte shkódi prodano, zhe ga nihzhe ne ofkerblja in podpera — tako so se pov-

fodi moshjé v vsih zhafih in povfodi nashli, ki so se skosi podnemanje in poduzhenje rokodélzov od opravil svojiga pokliza oddihnili; frezhne so se iméli, zhe so kjé kaj dobriga na dan prinesli, kar je bilo nesnano in novo in h koristi vsih vpotrebovano bilo. Tudi naša deshela je iméla moshove s tako shlahtnimi serzi imenovati. S hvaleshnostjo se she marfikdo ismed rokodélzov nashiga zhastitiga barona Shige Zojsa spomni, kakor patra Gabriela Grubarja, ki nekadaj nobene priloshnosti nista memo spustila, vsako glavo isobrasiti, ki je kaj dobriga obetala, in jo s teshavnimi déli sosnaniti in ji mushtre nove forte podati. S posebno ljubésnijo sa isobrasenje rokodélskiga stanu v risanju sta oba rajnka uzhenika risanja na nedéljski sholi, Andrej Herlein in Vinzenz Dorfmeister v dolgi pridni flushbi veliko storila. Koliko she shivih umetalnikov in rokodélzov je njih nevtrudenimu napeljevanju sa ta pripomozhek vsakimu obertniku tako potreben hvaleshnost dolshnih!

Kar so pa pred létmi le posamezni moshovi v malim storili, sa to se je v danashnim zhafu v vézhji obshirnosti drushba od vézhih mosh sbrala, ktero nash dragi in visokozhasteni zesarški knes ali prinz, Nadvojvoda Joan v Gradzu prezhuva in vlada, in kteriga naj nam Bog she dolgo dolgo ohrani!

(Dalje sledi.)

Opominanje, zheske kolovrate delati, in se uzhiti na-nje presti.

Snano nam je, de Zhehi lepshi platno delajo, ko mi, pa ga vunder zenejsi predajajo, in tako nam dobízhke, ktere smo kedaj is platna imeli, prevsamejo. Tó samorejo s svojim kolovratam, kteri ima pred nashimi kolovrati te dobre lastnosti, de dosti nagleje vlezhe, in mánj vtrudi, de se na-nj vezh in lepshi preje s enakiga prediva naprede. Ohlanzi na tém kolovratu spredeni dajo lepo terdno tanzhizo, veliko daljsi v niti od nashih ohlanzov. Nevirni pridi sim, kjér jih dosti tako prede, de se preprizhast, de je ref, kar se ti dopoveduje! Pervoshilo bi se nashim rojakam (Landsleuten) ali prav rezhi rojakinjem, de bi se sploh na take kolovrate presti lotile, in navadni kasni kolovrat opustile. Pridešana lepshi tanjzhiza in vezhi saflushek bota njih netrudi prid možno podbodla, in krajnskimu platnu nekdanjo imenitnost spet sadobila.

Poskusite, sazhnite presti ino kmalo bošte preprizhane, de ni zupernija, de kar drugi snajo, se tudi vé upate nauzhiti. Nar pervo je pa treba skerbeti, de se nashi deshelski kolovratarji loté zheske kolovrate delati, in po taki zeni predajati, ktero je nepremoshnim kmetam presezhi mogozhe. Na Zheskim veljá s vsimi gre-

béni sedem petiz; Ljublanski strugar Köhrer, kateri jih nar bolje vé delati, ga ne naredi spod petih goldinarjov; tode je lizhen, terden in sveštó po muhtri narejen. Deshelni kolovratarji ga bodo snali dati bolj po zeni, kakor je upati, zhe fi lih ne bo tako lizhen, de bo li terdno in sveštó po muhtru narejen. Muhetrov je vshe vezh v Ljubljani; v' kanzlijo kmetijske drushbe ga sna vsakkeri priti pogledat.

Z. k. kmetijska drushba bo po tém imé vflaziga, kdor se bo ta kolovrat sveštó posnemati nauznil, in kup v téh novizah rasglafila.

Domazhe pergodbé.

(Hvála pridnih ofkerbvavzov fadniga drevja in murv.) Zefarfka, kraljeva drushba krajnskih kmetvavzov je v spomladanskim sboru leta 1841 kmetam, kateri se s pridnim fajenjem in ofkerblenjem fadnih drevé in murv poflavijo, freberne svetine podelit fklenila. V sboru 10. velikiga travna 1842 je naslednih devet kmetov te zhafti vrednih sposnala, in jih odeliti velila:

- 1) Shimona Hafnerja is Formacha, v Lofhki Komesiji.
- 2) Gregata Sadufhaka is Tuinz, v mekinfki Kom.
- 3) Janesa Pengava is Nofhz, v mekinfki Kom.
- 4) Martina Janzhizha is Hudne, v Ponovifhki Kom.
- 5) Franza Janeshizha is Labave, v Ponovifhki Kom.
- 6) Jurja Dekleva is Prema, per Postojni.
- 7) G. Janesa Dolenza is Vipave.
- 8) Gregata Gofifha is Zherniga verha, ino
- 9) Gregata Hladnika is Loma.

V Strasifhu per Shépètru (Schrottenthurn) v kapélizi na levi strani víf velik pleháfi korz; — pod njim na zherni tablici je tá napif:

V letu 1816 je bila semlja tako nerodovitna, de fo revni ljudje v letu 1817 tako stradali, de fo po vezh krajih travo in otrobe jedli, in od lakote merli. Od kerfhanfke ljubesni ushgani, fo se v' tej fofefki dobrotniki snafhli, kir fo s tim korzam petdesetim nar bolj potrebnim v Strasifhu tako imenovano Rumfortorfsko shupo deliti pufili in fo jih tako v narhujfhim zhafu preshiveli. Prez po tej hudi letni pa je Bog semlji tako rodovitnost dal, de je shito na tak dober kup prifhlo, kakor pokashe sdolej sapifana

Shitna zena v letu 1817 pred shetvijo. Shitna zena v letu 1818 pred shetvijo.

	fl.	kr.		fl.	kr.
1 mirnik Pfhénize .	6	—	1 mirnik Pfhénize .	1	40
1 „ Ershi . . .	4	30	1 „ Ershi . . .	1	18
1 „ Jezhmena .	3	10	1 „ Jezhmena .	—	54
1 „ Profa . . .	3	15	1 „ Profa . . .	1	30
1 „ Turfhize .	4	—	1 „ Turfhize .	1	—
1 „ Ajde . . .	7	—	1 „ Ajde . . .	1	—
1 „ Ovfa . . .	2	—	1 „ Ovfa . . .	—	40

H vezhnuimu spominu boshje pravize in boshjiga usmijénja ta korz tukej víf.

Svunajne povesti.

Duhovni gospod Franz Pirz, Misijonar per Divizi Mariji na Michiganfkim, v Ameriki, je pifal:

- I. kaj v Ameriki s smersnenim krompirjem florijo, ino
 - II. kako tam koshuhovno po leti pred moli obvarjejo.
- Njega pifanje je nasledniga sapopadka:

Doflikrat fim flifhal prafhati v fvojim ozhetifvu (Vaterland), kako bi se dal smersli krompir fkorifiti, pa kar se

spomnim, nihzhe ni snal boljfhiga svetvati, kakor ga v gnoj vrezhi, kir ljudem in shivali fhkodliv, sa savshiti ni.

Stara Indiana, od mene kerfhena, mi je na to prafhanje dopovedala, de v njenih krajih po simi, ki semlja po pet zhevljov premersne, krompir fvoj fkos edini pridelik, v semlji pokopan do pomladi per miru pufé, de otaja, ino ga sa feme imajo. Zhe jim pa sa jed namenjen smersne, nima nizh v febi, kir fhe tako terdo smersnen krompir v vrelo vodo vershen in naglo fkuhan se od nesmersneniga v dobroti nizh ne raslozhi. Jest fim to koj fkufl, in se priprizhal, de je ref. Smersli krompir v semljo pokopan se otaja, in je dober sa feme. To vediti, bi snalo Krajnzam vfhhez biti, ker tam toliko krompirja fadé, de nimajo dofi hramov sa spraviti ga, in pred smerslino ohraniti.

Poleti 1836 mi je vezh tizev in koshuhovnih svir, ktere fim bil sa Ljubljanski Museum namenil, mol popolnamental. Nato fim koshuhniga tergvavza is Kanade poprafhal, kako on koshuhovno pred moli obvarje. On dene koshuhovno, bres raslozhka vftrojeno ali firovo, spomlad v prasen shganjski fod, in napolnen fod terdno sabije, de fapa ne vun ne noter ne more. Duh shganja obvarje tako koshuhavno pred vfo fhkodo. To fredstvo sna krajnskim kersnarjem in koshuharjem prav priti; sna biti, de bi se koshuhovne, ktere ftroji, ako bi bilo shganje permefhano, moli ne lotili.

Sméf.

(Kako se fadesh pred bolham obvarje.) Kjer fadesh fejesth, ofjano semljo tako možno s zeglavo moko potrofi (to je s drobno ftolzhenim zeglamo,) de fo tla rudezhe. Tako tudi ftori po presfajenim fadeshu. Ne ena bolha ne pojde bliso; sraven tega bo zeglava moka tudi k rafti fadesha veliko pripomogla.

Napoved kmetijskih bukev (knig).

Na prodaj v Ljubljani per bukvarju Gofpodu Lercharju na velikim tergu:

Krajnski Vertnar, ali Poduzhenje v kratkim veliko fadnih drevé sarediti, jih s zeplenjam poshlahtniti, in lepe vezte k velikim pridu safaditi. Na svetlobo dala zefarfka kraljeva drushba kmetijstva na Krajnskim. Spifal Franz Pirz, fajmofhter per f. Jérneji v Pezbah. V Ljubljani 1834 — 1835. Svesau sa 24 kr.

Per shl. Gofp. Kleinmajerju:

Krajnski Zhbelarzhik, to je: kratko poduzhenje Zhbele rediti, in s njimi prav ravnati. Is lastnih fkuflinij spifal v nemfhkim in tudi v krajnski jesik preftavit dal Juri Jonke, Zhermofhnifhki fajmofhter na Kozhevskim. V Ljubljani 1836. Sa 12 kr.

Shitni kup.

U Ljubljani		fl.	kr.	U Krajuu		fl.	kr.
1. Maliga ferpana.				26. Roshniga zvéta.			
1 mirnik Pfhénize*)		1	30	1 m. Pfhén. domazhe		1	30
1 „ Ershi . . .		—	—	1 „ „ banafhke		1	24
1 „ Jezhmena .		—	—	1 mirnik Ershi . .		1	8
1 „ Profa . . .		—	—	1 „ Jezhmena .		1	6
1 „ Turfhize .		1	3	1 „ Profa . . .		—	56
1 „ Ajde . . .		—	55	1 „ Turfhize .		1	—
1 „ Ovfa . . .		—	40	1 „ Ajde . . .		—	58
1 „ Sorfhize .		—	—	1 „ Ovfa . . .		—	40

*) Mirnik se imenuje tudi fhkaf, polovnik, pol vagána. (Vagán, ein Metzen.)

V Ljubljani. Natifnil in saloshil Joshef Blasnik.